ΓΚΑΜΠΡΙΕΛ ΖΕΒΙΝ

ΤΟ ΑΥΡΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΑΥΡΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΑΥΡΙΟ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ **ΑΛΕΞΗΣ ΚΑΛΟΦΩΛΙΑΣ**

ΓΚΑΜΠΡΙΕΛ ΖΕΒΙΝ

Το αύριο και το αύριο και το αύριο

μυθιστόρημα

Μετάφραση από τα αγγλικά
ΑΛΕΞΗΣ ΚΑΛΟΦΩΛΙΑΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις Πατάκη – Ξένη λογοτεχνία
Σύγχρονη ξένη λογοτεχνία – 642
Γκάμπριελ Ζέβιν, *Το αύριο και το αύριο και το αύριο*
Gabrielle Zevin, *Tomorrow, and tomorrow, and tomorrow*
Μετάφραση: Αλέξης Καλοφωλιάς
Υπεύθυνη έκδοσης: Σταύρη Ιωαννίδου
Επιμέλεια-διόρθωση: Λένια Μαζαράκη
Σελιδοποίηση: Χριστίνα Κωνσταντινίδου
Copyright© Gabrielle Zevin, 2022
This edition is published by arrangement with Sterling Lord Literistic, Inc. and JLM Literary Agency
Copyright© για την ελληνική γλώσσα, Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ (Εκδόσεις Πατάκη), 2023
Πρώτη έκδοση στην αγγλική γλώσσα από τις εκδόσεις Alfred A. Knopf, Νέα Υόρκη, 2022
Πρώτη έκδοση στην ελληνική γλώσσα από τις Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, Ιούνιος 2025
ΚΕΤ Ε904 ΚΕΠ 375/25
ISBN 978-960-16-8820-6

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ,
ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 801.100.2665, 210.52.05.600
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078
ΥΠΟΚ/ΜΑ: ΚΟΡΥΤΣΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ - ΠΕΡΙΟΧΗ Β΄ ΚΤΕΟ), 570 09 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, ΦΑΞ: 2310.70.63.55
Web site: http://www.patakis.gr • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

Το ότι η Αγάπη είναι τα πάντα,
είναι το μόνο που ξέρουμε για την αγάπη·
φτάνει όμως, το φορτίο πρέπει να είναι
ανάλογο με το αυλάκι.

ΕΜΙΛΥ ΝΤΙΚΙΝΣΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

I **ΑΡΡΩΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ** 13

II **ΕΠΙΡΡΟΕΣ** 93

III **ΑΝΕΝΤΙΜΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ** 179

IV **ΚΑΙ ΟΙ ΔΥΟ ΠΛΕΥΡΕΣ** 247

V **ΣΤΡΟΦΕΣ** 291

VI **ΓΑΜΟΙ** 343

VII **ΝΡΣ** 383

VIII **ΟΙ ΑΙΩΝΙΕΣ ΜΕΡΕΣ ΜΑΣ** 415

IX **ΠΙΟΝΙΕΡΟΙ** 459

X **ΦΟΡΤΙΑ ΚΑΙ ΑΥΛΑΚΙΑ** 495

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ 537

I

ΑΡΡΩΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

1

ΠΡΟΤΟΥ Ο ΜΕΪΖΕΡ υιοθετήσει την ταυτότητα του Μέιζερ ήταν ο Σάμσον Μέιζερ, και πριν γίνει ο Σάμσον Μέιζερ ήταν ο Σάμσον Μέισουρ – η αλλαγή των γραμμάτων τον μεταμόρφωσε από καλό εβραιόπουλο σε επαγγελματία δημιουργό κόσμων. Επίσης, κατά το μεγαλύτερο διάστημα της νεότητάς του ήταν ο Σαμ, Σ.Α.Μ. στο πάνθεον των νικητών της ρετρό παιχνιδοκονσόλας *Donkey Kong* του παππού του, αλλά κυρίως Σαμ.

Ένα μεσημέρι κατά τα τέλη Δεκεμβρίου, στον εικοστό αιώνα που αργόσβηνε, ο Σαμ βγήκε από ένα βαγόνι του υπογείου και βρήκε τη δίοδο που οδηγούσε στις κυλιόμενες σκάλες φρακαρισμένη από ένα πλήθος ανθρώπων οι οποίοι έστεκαν ασάλευτοι και κοιτούσαν με ανοιχτό το στόμα μια διαφήμιση του σταθμού. Είχε αργήσει. Είχε μια συνάντηση με τον ακαδημαϊκό του σύμβουλο την οποία ανέβαλλε πάνω από έναν μήνα, αλλά που όλοι συμφωνούσαν ότι έπρεπε οπωσδήποτε να γίνει πριν από τις διακοπές των Χριστουγέννων. Τον Σαμ δεν τον ενδιέφεραν τα πλήθη – ούτε να ανήκει σε αυτά ούτε οποιαδήποτε ανοησία απολάμβαναν οι μάζες. Όμως αυτό το πλήθος δεν μπορούσε να το αποφύγει. Έπρεπε να ανοίξει δρόμο για να βγει στον υπέργειο κόσμο.

Φορούσε μια τεράστια μάλλινη πατατούκα του ναυτικού που είχε πάρει, δανεική κι αγύριστη, από τον συγκάτοικό του, τον Μαρξ, ο οποίος την είχε αγοράσει στο πρώτο έτος από ένα κατάστημα με μεταχειρισμένα στρατιωτικά είδη στην πόλη. Ο Μαρξ την είχε αφήσει να σαπίζει στην πλαστική σακούλα

της σχεδόν ένα ολόκληρο εξάμηνο, μέχρι που ο Σαμ τον ρώτησε αν μπορούσε να τη δανειστεί. Εκείνος ο χειμώνας ήταν ανελέητος, μέχρι που τελικά, εξαιτίας μιας καταιγίδας του Απριλίου (του Απριλίου! Τι τρέλα αυτοί οι χειμώνες της Μασσαχουσέττης!), ο Σαμ κατάπιε την περηφάνια του σε τέτοιο βαθμό, ώστε να ζητήσει από τον Μαρξ το ξεχασμένο πανωφόρι. Προσποιήθηκε ότι του άρεσε το στιλ του, και ο Μαρξ είπε ότι ο Σαμ μπορούσε να το πάρει, όπως ακριβώς περίμενε ο Σαμ ότι θα έλεγε. Όπως τα περισσότερα πράγματα που αγόραζε κανείς από τέτοια μαγαζιά, το πανωφόρι ανάδινε μούχλα, σκόνη και ιδρώτα νεκρών αγοριών, και ο Σαμ προσπάθησε να μην κάνει εικασίες για τον λόγο που το ρούχο είχε καταλήξει εκεί. Όμως το πανωφόρι ήταν πολύ πιο ζεστό από το αντιανεμικό που είχε αγοράσει από την Καλιφόρνια στο πρώτο έτος. Πίστευε επίσης ότι το φαρδύ αυτό πανωφόρι τον έκρυβε. Το τεράστιο μέγεθός του τον έκανε να φαίνεται ακόμα πιο μικρόσωμος και περισσότερο παιδί.

Με άλλα λόγια, ο Σαμ Μέισουρ, σε ηλικία είκοσι ενός ετών, δεν είχε την κατάλληλη σωματική διάπλαση για να σπρώχνει και να περνάει, και έτσι άρχισε να ελίσσεται ανάμεσα στο πλήθος όσο καλύτερα μπορούσε, νιώθοντας κάπως σαν το καταδικασμένο αμφίβιο από το videogame *Frogger*. Κατέληξε να πετάει διάφορα «συγγνώμη» που δεν τα εννοούσε. Κάτι σίγουρα θαυμάσιο στον τρόπο που ήταν κωδικοποιημένος ο εγκέφαλος, σκέφτηκε ο Σαμ, ήταν ότι μπορούσε να πει «συγγνώμη» εννοώντας στην πραγματικότητα «άντε γαμήσου». Αν δεν επρόκειτο για αναξιόπιστους τύπους, για παρανοϊκούς ή ρεμάλια με τη βούλα, αυτά που έκαναν ή έλεγαν οι χαρακτήρες στα μυθιστορήματα, στις ταινίες και στα παιχνίδια έπρεπε να λαμβάνονται τοις μετρητοίς. Όμως οι άνθρωποι –οι συνηθισμένοι, οι καθωσπρέπει και κατά βάση έντιμοι– δεν μπορούσαν να βγάλουν τη μέρα χωρίς αυτό το απαραίτητο μέρος του προγραμματισμού που σου επιτρέπει να λες κάτι και να εννοείς, να νιώθεις, ακόμα και να κάνεις κάτι άλλο.

«Δεν μπορείς να πας από γύρω;» φώναξε ένας άντρας με ένα πλεκτό μαυροπράσινο καπέλο.

«Συγγνώμη» είπε ο Σαμ.

«Γαμώτο, λίγο ακόμα και θα το έβρισκα» μουρμούρισε μια γυναίκα με ένα μωρό σε έναν μάρσιπο καθώς ο Σαμ περνούσε από μπροστά της.

«Συγγνώμη» είπε ο Σαμ.

Κάθε τόσο κάποιος έφευγε βιαστικά, δημιουργώντας ένα κενό στο πλήθος. Τα κενά θα μπορούσαν να είναι ευκαιρίες ώστε ο Σαμ να αποδράσει, αλλά με κάποιον τρόπο γέμιζαν αμέσως με καινούριους ανθρώπους που λαχταρούσαν να κάνουν λίγο χάζι.

Είχε σχεδόν φτάσει στις κυλιόμενες του μετρό όταν γύρισε να δει τι κοιτούσε το πλήθος. Ο Σαμ φαντάστηκε τον εαυτό του να μιλάει στον Μαρξ για τον συνωστισμό στον σταθμό και τον Μαρξ να λέει: «Δεν είχες καν την περιέργεια να δεις τι ήταν; Υπάρχει ένας κόσμος γεμάτος ανθρώπους και πράγματα, αν καταφέρεις για μια στιγμή να μην είσαι μισάνθρωπος». Του Σαμ δεν του άρεσε που ο Μαρξ τον θεωρούσε μισάνθρωπο –ακόμα κι αν ήταν–, κι έτσι γύρισε το κεφάλι του. Τότε πρόσεξε την παλιά του φίλη, τη Σέιντι Γκριν.

Όχι ότι δεν την είχε δει ποτέ τα χρόνια που είχαν μεσολαβήσει. Σύχναζαν και οι δύο σε φεστιβάλ φυσικών επιστημών, στην Ένωση Ακαδημαϊκών Παιχνιδιών και σε πολλούς άλλους διαγωνισμούς (ρητορικής, ρομποτικής, δημιουργικής γραφής, προγραμματισμού). Γιατί είτε είχες πάει σε ένα μέτριο δημόσιο λύκειο στα ανατολικά (Σαμ) είτε σε ένα ακριβό ιδιωτικό σχολείο στα δυτικά (Σέιντι), το κύκλωμα για τα σπασικλάκια του Λος Άντζελες ήταν το ίδιο. Αντάλλασσαν ματιές σε μια αίθουσα γεμάτη nerds –μερικές φορές μέχρι που του χαμογελούσε, σαν να ήθελε να επιβεβαιώσει την ανακωχή τους– κι έπειτα χανόταν στον κύκλο των άπληστων και συνάμα ελκυστικών και έξυπνων παιδιών που την περιτριγύριζαν διαρκώς. Ήταν αγόρια και κορίτσια σαν τον ίδιο, αλλά πιο πλούσια, πιο

λευκά και με καλύτερα γυαλιά και δόντια. Και εκείνος δεν ήθελε να είναι ένας ακόμα άσχημος σπασίκλας που γυρόφερνε τη Σέιντι Γκριν. Μερικές φορές τη σκεφτόταν σαν κάθαρμα και φανταζόταν τους τρόπους με τους οποίους τον είχε προσβάλει: τότε που του είχε γυρίσει την πλάτη· τότε που είχε αποφύγει το βλέμμα του. Όμως εκείνη δεν είχε κάνει τίποτα τέτοιο – σχεδόν θα ήταν καλύτερα να το είχε κάνει.

Ο Σαμ ήξερε ότι η Σέιντι είχε πάει στο MIT, και όταν εκείνος μπήκε στο Χάρβαρντ, είχε αναρωτηθεί αν θα την πετύχαινε κάπου. Επί δυόμισι χρόνια δεν είχε κάνει τίποτα για να προκύψει μια τέτοια περίσταση. Ούτε εκείνη άλλωστε.

Όμως, να τη τώρα, μπροστά του: η Σέιντι Γκριν, με σάρκα και οστά. Και μόνο που την αντίκρισε, του ήρθε να βάλει τα κλάματα. Η Σέιντι ήταν σαν μαθηματική απόδειξη που του διέφευγε πολλά χρόνια, αλλά ξαφνικά, με φρέσκο, ξεκούραστο μυαλό, η απόδειξη είχε μια εντελώς προφανή λύση. *Η Σέιντι υπάρχει*, σκέφτηκε. *Ναι.*

Παραλίγο να τη φωνάξει, αλλά δεν το έκανε. Ένιωσε καταβεβλημένος από τον χρόνο που είχε περάσει από την τελευταία φορά που εκείνος και η Σέιντι είχαν βρεθεί μόνοι. Πώς μπορούσε ένας άνθρωπος να είναι τόσο νέος όσο ήξερε ο ίδιος ότι αντικειμενικά ήταν και συγχρόνως να έχει τόσο χρόνο πίσω του; Και γιατί ξαφνικά του ήταν τόσο εύκολο να ξεχάσει ότι την απεχθανόταν; Ο χρόνος, σκέφτηκε ο Σαμ, είναι ένα μυστήριο. Αλλά αφού το σκέφτηκε ένα δευτερόλεπτο, άλλαξε γνώμη. Ο χρόνος είναι μαθηματικά εξηγήσιμος· το μυστήριο είναι η καρδιά – το μέρος του εγκεφάλου που αντιπροσωπεύει η καρδιά.

Η Σέιντι σταμάτησε να κοιτάζει αυτό που κοιτούσε το πλήθος και τώρα περπατούσε προς το τρένο της κόκκινης γραμμής που ερχόταν.

Ο Σαμ φώναξε το όνομά της, «ΣΕΪΝΤΙ!». Εκτός από τον βρυχηθμό του τρένου που έφτανε, τον σταθμό κατέκλυζε το συνηθισμένο ανθρώπινο βουητό. Μια έφηβη έπαιζε ένα κομ-

μάτι των Penguin Café Orchestra στο βιολοντσέλο και μάζευε ψιλά. Ένας άντρας με ένα ντοσιέ ρωτούσε τους περαστικούς αν είχαν μια στιγμή ώστε να τους μιλήσει για τους μουσουλμάνους πρόσφυγες στη Σρεμπρένιτσα. Δίπλα στη Σέιντι υπήρχε ένα κιόσκι που πουλούσε χυμούς έναντι έξι δολαρίων. Το μπλέντερ είχε αρχίσει να γουργουρίζει, διαχέοντας το άρωμα από κίτρο και φράουλες στον βαρύ αέρα του υπόγειου σταθμού, τη στιγμή που ο Σαμ φώναξε πρώτη φορά το όνομά της. «Σέιντι Γκριν!» φώναξε ξανά. Ούτε τώρα τον άκουσε. Τάχυνε το βήμα του όσο μπορούσε. Όταν περπατούσε γρήγορα, είχε την παράδοξη αίσθηση ότι συμμετείχε σε αγώνα με τρία πόδια.[1]

«Σέιντι! ΣΕΪΝΤΙ!» Ένιωσε σαν βλάκας. «ΣΕΪΝΤΙ ΜΙΡΑΝΤΑ ΓΚΡΙΝ! ΕΧΕΙΣ ΠΕΘΑΝΕΙ ΑΠΟ ΔΥΣΕΝΤΕΡΙΑ!»

Επιτέλους, γύρισε προς το μέρος του. Επιθεώρησε αργά το πλήθος και, όταν εντόπισε τον Σαμ, ένα χαμόγελο απλώθηκε στο πρόσωπό της, όπως ένα βίντεο σε γρήγορη κίνηση που είχε δει κάποτε σε ένα μάθημα φυσικής στο λύκειο που έδειχνε ένα τριαντάφυλλο να ανθίζει. Ήταν όμορφο, σκέφτηκε ο Σαμ, και ίσως, συλλογίστηκε με ανησυχία, λιγάκι ψεύτικο. Πήγε προς το μέρος του, χαμογελώντας ακόμα –το λακκάκι στο δεξί της μάγουλο, το σχεδόν αδιόρατο κενό ανάμεσα στα δύο επάνω μπροστινά δόντια της–, κι εκείνος σκέφτηκε ότι το πλήθος έμοιαζε να ανοίγει για να περάσει, με έναν τρόπο που ποτέ δε θα άνοιγε γι' αυτόν.

«Η αδερφή μου πέθανε από δυσεντερία, Σαμ Μέισουρ» είπε η Σέιντι. «Εγώ πέθανα από εξάντληση μετά από δάγκωμα φιδιού».

«Και επειδή δεν ήθελες να πυροβολήσεις τον βίσονα» είπε ο Σαμ.

---

1. Three-legged race: Αγώνας δρόμου από ζευγάρια δρομέων που τρέχουν με το αριστερό πόδι του ενός δεμένο στο δεξί πόδι του άλλου. (Όλες οι σημειώσεις είναι του μεταφραστή.)

«Θα ήταν κρίμα. Τόσο κρέας απλώς να σαπίζει».

Η Σέιντι τον αγκάλιασε. «Σαμ Μέισουρ! Έλπιζα ότι κάποια στιγμή θα σε συναντούσα!»

«Με βρίσκεις στον τηλεφωνικό κατάλογο» είπε ο Σαμ.

«Εντάξει, ίσως να έλπιζα ότι θα ερχόταν από μόνο του» είπε η Σέιντι. «Όπως κι έγινε».

«Τι σε φέρνει στην πλατεία Χάρβαρντ;» ρώτησε ο Σαμ.

«Μα, η Μαγική Εικόνα φυσικά» του είπε παιχνιδιάρικα. Έκανε μια χειρονομία μπροστά της, προς τη διαφήμιση. Για πρώτη φορά ο Σαμ κοίταξε την αφίσα ένα επί ενάμισι που είχε μεταμορφώσει το επιβατικό κοινό σε ορδή από ζόμπι.

ΔΕΙΤΕ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΜΕ ΕΝΤΕΛΩΣ ΑΛΛΑ ΜΑΤΙΑ
ΑΥΤΑ ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΤΟ ΔΩΡΟ ΠΟΥ ΘΕΛΟΥΝ ΟΛΟΙ
ΕΙΝΑΙ Η ΜΑΓΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ.

Η εικόνα στην αφίσα ήταν ένα ψυχεδελικό σχέδιο με χριστουγεννιάτικες σμαραγδί, κόκκινες και χρυσές αποχρώσεις. Αν το κοιτούσες αρκετή ώρα, το σχέδιο θα ξεγελούσε τον εγκέφαλό σου και θα έβλεπες μια κρυμμένη τρισδιάστατη εικόνα. Ονομαζόταν αυτοστερεόγραμμα[2] και ήταν εύκολο να το φτιάξεις αν ήσουν προγραμματιστής με μέτριες ικανότητες. *Αυτό;* σκέφτηκε ο Σαμ. *Κοίτα κάτι πράγματα που βρίσκουν διασκεδαστικά οι άνθρωποι!* Αναστέναξε.

«Δεν το εγκρίνεις;» ρώτησε η Σέιντι.

«Θα μπορούσες να τη δεις σε οποιονδήποτε κοινόχρηστο χώρο φοιτητικού κοιτώνα».

«Όχι τη συγκεκριμένη, Σαμ. Αυτή υπάρχει μόνο...»

«Σε κάθε σταθμό τρένου της Βοστόνης».

«Μήπως των ΗΠΑ;» είπε γελώντας η Σέιντι. «Λοιπόν, Σαμ, δε θέλεις να δεις τον κόσμο με άλλα μάτια;»

---

2. Δισδιάστατη εικόνα που δημιουργεί την οπτική ψευδαίσθηση ότι είναι τρισδιάστατη.

«Πάντα βλέπω τον κόσμο με άλλα μάτια» είπε εκείνος. «Ξεχειλίζω από παιδιάστικο θαυμασμό».

Η Σέιντι έδειξε προς ένα αγοράκι γύρω στα έξι. «Δες πόσο χαρούμενο είναι! Μόλις το βρήκε! Μπράβο!»

«Εσύ το έχεις δει;» είπε ο Σαμ.

«Όχι ακόμα» παραδέχτηκε η Σέιντι. «Και τώρα πρέπει να προλάβω το επόμενο τρένο, αλλιώς θα αργήσω στο μάθημα».

«Σίγουρα δεν έχεις πέντε λεπτά για να δεις τον κόσμο με άλλα μάτια;» είπε ο Σαμ.

«Ίσως την επόμενη φορά».

«Έλα τώρα, Σέιντι. Πάντα θα υπάρχει κάποιο μάθημα που θα θες να προλάβεις. Πόσες φορές μπορείς να κοιτάξεις κάτι για να καταλάβεις ότι όλοι γύρω σου βλέπουν το ίδιο πράγμα ή τουλάχιστον ότι τα μυαλά και τα μάτια τους ανταποκρίνονται στο ίδιο φαινόμενο; Πόσες αποδείξεις μπορείς να έχεις ότι ζούμε όλοι στον ίδιο κόσμο;»

Η Σέιντι χαμογέλασε μελαγχολικά και χτύπησε ελαφρά τον Σαμ στον ώμο. «Νομίζω πως αυτό ήταν το πιο "Σαμ" πράγμα που θα μπορούσες να πεις».

«Μα είμαι ο Σαμ».

Η Σέιντι αναστέναξε καθώς άκουσε τον βρυχηθμό του τρένου της που έφευγε από τον σταθμό. «Εσύ θα φταις αν κοπώ στα Προηγμένα Θέματα Γραφικών Υπολογιστή». Άλλαξε θέση ώστε να κοιτάζει ξανά την αφίσα. «Κάν' το κι εσύ μαζί μου, Σαμ».

«Ό,τι πείτε, κυρία μου». Ο Σαμ ανασήκωσε τους ώμους και κοίταξε ευθεία μπροστά. Χρόνια είχε να σταθεί τόσο κοντά στη Σέιντι.

Οι οδηγίες στην αφίσα έλεγαν να χαλαρώσεις το βλέμμα σου και να εστιάσεις σε ένα μόνο σημείο μέχρι να εμφανιστεί η κρυφή εικόνα. Αν αυτό δεν είχε αποτέλεσμα, πρότειναν να πλησιάσεις την αφίσα κι έπειτα να κάνεις αργά προς τα πίσω, αλλά δεν υπήρχε χώρος για κάτι τέτοιο στον σταθμό του τρένου. Σε κάθε περίπτωση, τον Σαμ δεν τον ένοιαζε ποια ήταν η κρυφή

εικόνα. Μάντευε ότι ήταν ένα χριστουγεννιάτικο δέντρο, ένας άγγελος, ένα αστέρι, αν και μάλλον όχι το άστρο του Δαβίδ, κάτι εποχικό, κοινότοπο και ελκυστικό με την ευρεία έννοια, κάτι που είχε σκοπό να πουλήσει περισσότερες μαγικές εικόνες. Ο Σαμ δεν τα πήγαινε ποτέ καλά στα αυτοστερεογράμματα. Υποψιαζόταν ότι είχε να κάνει με τα γυαλιά του. Τα γυαλιά, που διόρθωναν μια σοβαρή μυωπία, δεν άφηναν το βλέμμα του να χαλαρώσει τόσο ώστε να συλλάβει την οφθαλμαπάτη. Και έτσι, μετά από ένα σεβαστό χρονικό διάστημα (δεκαπέντε δευτερόλεπτα) σταμάτησε να προσπαθεί να δει την κρυφή εικόνα και άρχισε να μελετάει το πρόσωπο της Σέιντι.

Τα μαλλιά της ήταν πιο κοντά και πιο μοντέρνα, υπέθεσε, αλλά είχε τις ίδιες ακαζού μπούκλες που είχε πάντα. Οι αχνές φακίδες στη μύτη της ήταν οι ίδιες, η επιδερμίδα της ήταν ακόμα σταρένια –αν και πιο χλωμή από τότε που ήταν παιδιά στην Καλιφόρνια– και τα χείλη της ξερά και σκασμένα. Τα μάτια της είχαν την ίδια καστανή απόχρωση, με χρυσές πιτσίλες. Η Άννα, η μητέρα του, είχε παρόμοια μάτια και είχε πει στον Σαμ ότι αυτό το χαρακτηριστικό λέγεται ετεροχρωμία. Τότε είχε σκεφτεί ότι ακουγόταν σαν αρρώστια, κάτι από το οποίο ίσως η μητέρα του πέθαινε. Κάτω από τα μάτια της Σέιντι υπήρχαν σχεδόν αδιόρατοι κύκλοι, αλλά βέβαια τους είχε κι όταν ήταν μικρή. Ωστόσο, ο Σαμ καταλάβαινε ότι φαινόταν κουρασμένη. Κοίταξε τη Σέιντι και σκέφτηκε: *Έτσι είναι το ταξίδι στον χρόνο.* Να κοιτάζεις ένα άτομο και να βλέπεις σε αυτό το παρόν και το παρελθόν ταυτόχρονα. Κι αυτός ο τρόπος μεταφοράς λειτουργούσε μόνο με όσους γνώριζες πολύ καιρό.

«Το είδα!» είπε η Σέιντι. Τα μάτια της έλαμπαν και είχε μια έκφραση που ο Σαμ τη θυμόταν από τότε που εκείνη ήταν έντεκα χρονών.

Γύρισε γρήγορα το βλέμμα του ξανά στην αφίσα.

«Εσύ το είδες;» τον ρώτησε.

«Ναι» είπε εκείνος. «Το είδα».

Η Σέιντι τον κοίταξε. «Τι είδες;»

«Αυτό» είπε ο Σαμ. «Ήταν εκπληκτικό, υπέροχο. Τρομερά γιορτινό».

«Το είδες στ' αλήθεια;» Τα χείλη της Σέιντι σκίρτησαν προς τα πάνω. Εκείνα τα ετεροχρωμικά μάτια τον κοίταξαν σκανταλιάρικα.

«Ναι, αλλά δε θέλω να το χαλάσω για όποιον άλλο δεν το έχει δει». Έκανε μια χειρονομία προς την ορδή.

«Εντάξει, Σαμ» είπε η Σέιντι. «Πολύ ευγενικό εκ μέρους σου».

Ήξερε ότι εκείνη ήξερε πως δεν το είχε δει. Της χαμογέλασε και του χαμογέλασε κι αυτή.

«Δεν είναι παράξενο;» είπε η Σέιντι. «Νιώθω λες και δε χαθήκαμε ποτέ. Νιώθω λες και ερχόμαστε σε αυτόν τον σταθμό για να δούμε αυτή την αφίσα κάθε μέρα».

«Καταλαβαινόμαστε» είπε ο Σαμ.

«Ναι, καταλαβαινόμαστε. Και παίρνω πίσω αυτό που είπα προηγουμένως. *Αυτό* είναι το πιο "Σαμ" πράγμα που θα μπορούσες να πεις».

«Μα *είμαι* ο Σαμ. Είσαι–» Καθώς μιλούσε, το μπλέντερ άρχισε να γουργουρίζει ξανά.

«Τι;»

«Είσαι σε λάθος πλατεία» επανέλαβε.

«Τι πάει να πει "λάθος πλατεία";»

«Είσαι στην πλατεία Χάρβαρντ, ενώ θα έπρεπε να είσαι στην πλατεία Σέντραλ ή στην πλατεία Κένταλ. Είχα την εντύπωση πως έχεις περάσει στο MIT».

«Το αγόρι μου μένει εδώ κοντά» είπε η Σέιντι με έναν τρόπο που μαρτυρούσε ότι δεν ήθελε να πει κάτι άλλο γι' αυτό το ζήτημα. «Αναρωτιέμαι γιατί τις λένε πλατείες. Δεν είναι στ' αλήθεια τετράγωνες,[3] έτσι;» Άλλο ένα τρένο έμπαινε στον σταθμό. «Αυτό είναι το τρένο μου. Για άλλη μία φορά».

«Έτσι δουλεύουν τα τρένα» είπε ο Σαμ.

---

3. Square σημαίνει πλατεία αλλά και τετράγωνο.

«Είναι αλήθεια. Έρχεται ένα τρένο, κι έπειτα άλλο ένα, κι έπειτα ένα τρίτο».

«Τότε, το μόνο σωστό πράγμα που μπορούμε να κάνουμε αυτή τη στιγμή είναι να πάμε για καφέ» είπε ο Σαμ. «Ή ό,τι άλλο πίνεις, αν ο καφές είναι πολύ μπανάλ για σένα. Τσάι. Μάτσα. Χυμό. Σαμπάνια. Ξέρεις, ακριβώς πάνω από τα κεφάλια μας υπάρχει ένας κόσμος με άπειρες επιλογές ροφημάτων. Το μόνο που έχουμε να κάνουμε είναι να ανέβουμε εκείνες τις κυλιόμενες σκάλες και θα γίνει δικός μας».

«Μακάρι να μπορούσα, αλλά πρέπει να πάω στο μάθημα. Έχω μισοδιαβάσει. Τα πιο σημαντικά προτερήματά μου είναι η ακρίβεια και η συμμετοχή».

«Γι' αυτό αμφιβάλλω» είπε ο Σαμ. Η Σέιντι ήταν ένα από τα πιο έξυπνα άτομα που γνώριζε.

Αγκάλιασε βιαστικά τον Σαμ άλλη μία φορά. « Τι καλά που σε πέτυχα».

Άρχισε να περπατάει προς το τρένο και ο Σαμ προσπάθησε να σκεφτεί έναν τρόπο για να την κάνει να σταματήσει. Αν αυτό ήταν παιχνίδι, θα μπορούσε να πατήσει «παύση». Θα μπορούσε να ξεκινήσει από την αρχή, να πει διαφορετικά πράγματα, αυτή τη φορά τα σωστά. Θα μπορούσε να ψάξει στο απόθεμά του για το αντικείμενο που θα έκανε τη Σέιντι να μη φύγει.

Δεν είχαν ανταλλάξει τηλέφωνα, σκέφτηκε με απελπισία. Σκεφτόταν ξανά και ξανά τους τρόπους που ένα άτομο μπορούσε να βρει ένα άλλο το 1995. Τον παλιό καιρό, όταν ο Σαμ ήταν παιδί, οι άνθρωποι μπορεί να χάνονταν για πάντα, αλλά τώρα πια δε χάνονταν τόσο εύκολα. Όλο και πιο συχνά το μόνο που χρειαζόσουν ήταν η επιθυμία να μετατρέψεις ένα άτομο από ψηφιακή εικασία σε ανυπότακτη σάρκα. Έτσι, παρηγόρησε τον εαυτό του με τη σκέψη ότι παρόλο που η φιγούρα της παλιάς του φίλης όλο και ξεμάκραινε στον σταθμό, ο κόσμος κινούνταν προς την ίδια κατεύθυνση – με την παγκοσμιοποίηση, την υπερπληθώρα της πληροφορίας και τα ρέστα. Θα ήταν εύκολο να βρει τη Σέιντι Γκριν. Μπορούσε να μαντέψει το μέιλ της – τα μέιλ του MIT ακο-

λουθούσαν το ίδιο πρότυπο. Μπορούσε να ψάξει τον κατάλογο του MIT στο ίντερνετ. Μπορούσε να τηλεφωνήσει στο Τμήμα Επιστήμης Υπολογιστών – υπέθετε ότι εκείνη θα σπούδαζε πληροφορική. Μπορούσε να τηλεφωνήσει στους γονείς της, στον Στίβεν Γκριν και στη Σάριν Φρίντμαν-Γκριν, στην Καλιφόρνια.

Και, παρ' όλα αυτά, ήξερε ότι ανήκε στο είδος του ανθρώπου που δεν τηλεφωνούσε ποτέ σε κανέναν, εκτός κι αν ήταν απολύτως βέβαιος εκ των προτέρων ότι το τηλεφώνημά του θα ήταν ευπρόσδεκτο. Ο εγκέφαλός του ήταν ύπουλα αρνητικός. Θα επινοούσε μια ιστορία ότι εκείνη ήταν ψυχρή απέναντί του, ότι δεν είχε καν μάθημα τη συγκεκριμένη μέρα, ότι απλώς ήθελε να απομακρυνθεί από κοντά του. Ο εγκέφαλός του θα επέμενε πως αν εκείνη ήθελε να τον ξαναδεί, θα του είχε δώσει έναν τρόπο να έρθει σε επαφή μαζί της. Θα κατέληγε ότι για τη Σέιντι ο Σαμ αντιπροσώπευε μια επώδυνη περίοδο της ζωής της, και γι' αυτό, φυσικά, δεν ήθελε να τον ξαναδεί. Ή ίσως, όπως υποψιαζόταν συχνά, δε σήμαινε τίποτα για εκείνη – ίσως είχε υπάρξει μόνο η αφορμή για την καλή πράξη ενός πλουσιοκόριτσου. Θα κολλούσε στην αναφορά ενός γκόμενου στην πλατεία Χάρβαρντ. Θα έβρισκε τον αριθμό του τηλεφώνου της, τη διεύθυνση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της, τη φυσική της διεύθυνση, αλλά δε θα χρησιμοποιούσε ποτέ τίποτε απ' όλα αυτά. Και έτσι, με μια φαινομενολογική βαρύτητα, συνειδητοποίησε ότι αυτή θα μπορούσε κάλλιστα να είναι η τελευταία φορά που έβλεπε τη Σέιντι Γκριν και προσπάθησε να απομνημονεύσει τις λεπτομέρειες του παρουσιαστικού της ενώ εκείνη απομακρυνόταν από κοντά του σε έναν σταθμό τρένου, μια κρύα μέρα του Δεκέμβρη. Μπεζ καπέλο από κασμίρι, γάντια και κασκόλ. Καμηλό πανωφόρι τριών τετάρτων, σίγουρα όχι από κάποιο κατάστημα με μεταχειρισμένα στρατιωτικά είδη. Μπλου τζιν, αρκετά φθαρμένο, κομμένο με ψαλίδι στο ρεβέρ. Μαύρα αθλητικά με λευκή ρίγα. Μπορντό δερμάτινη τσάντα, που το φάρδος της κάλυπτε το σώμα της, με το μανίκι ενός εκρού πουλόβερ να ξεπροβάλλει από το πλάι. Τα μαλλιά της, στιλπνά, ελαφρώς υγρά, έφταναν λίγο πιο κάτω από

τις ωμοπλάτες. Αποφάσισε ότι η αυθεντική Σέιντι δεν υπήρχε σε αυτή την εικόνα. Δε διέφερε σε τίποτε από οποιαδήποτε κομψή, καλοζωισμένη φοιτήτρια στον σταθμό.

Λίγο πριν εξαφανιστεί γύρισε και έτρεξε προς το μέρος του. «Σαμ!» είπε. «Παίζεις ακόμα;»

«Ναι» απάντησε ο Σαμ με υπερβολικό ενθουσιασμό. «Φυσικά. Όλη την ώρα».

«Ορίστε». Του έβαλε στο χέρι μια δισκέτα υπολογιστή. «Αυτό είναι το παιχνίδι μου. Ίσως είσαι πολύ απασχολημένος, αλλά τσέκαρέ το αν έχεις χρόνο. Θα ήθελα να μου πεις τη γνώμη σου».

Άρχισε να τρέχει ξανά προς το τρένο και ο Σαμ την ακολούθησε.

«Περίμενε! Σέιντι! Πώς θα σε ξαναβρώ;»

«Το μέιλ μου είναι στη δισκέτα» είπε η Σέιντι. «Στο αρχείο Readme».

Οι πόρτες του τρένου έκλεισαν, ταξιδεύοντας τη Σέιντι στην πλατεία της. Ο Σαμ κοίταξε τη δισκέτα: ο τίτλος του παιχνιδιού ήταν *Solution*. Τον είχε γράψει με το χέρι. Θα αναγνώριζε τον γραφικό χαρακτήρα της οπουδήποτε.

Όταν γύρισε στο διαμέρισμά του αργότερα το ίδιο βράδυ, δεν εγκατέστησε αμέσως το *Solution*, αν και άφησε τη δισκέτα δίπλα στη μονάδα δίσκου του υπολογιστή του. Ωστόσο, διαπίστωσε ότι το να *μην παίξει* το παιχνίδι της Σέιντι ήταν ένα πολύ ισχυρό κίνητρο και καταπιάστηκε με την πρόταση της εργασίας του, την οποία είχε ήδη καθυστερήσει έναν μήνα, και που σε εκείνη τη φάση θα περίμενε μέχρι μετά τις διακοπές. Το θέμα του, έπειτα από πολλή σκέψη, ήταν «Εναλλακτικές προσεγγίσεις στο Παράδοξο των Μπάναχ και Τάρσκι δίχως το αξίωμα της επιλογής», και επειδή βαριόταν ήδη όταν έγραφε την πρόταση, έτρεμε την αγγαρεία που θα συνεπαγόταν η συγγραφή της εργασίας. Είχε αρχίσει να υποψιάζεται ότι, παρόλο που είχε μια σαφή δεξιότητα στα μαθηματικά, δεν τον ενέπνεαν ιδιαίτερα. Ο

ακαδημαϊκός του σύμβουλος στο Τμήμα Μαθηματικών, ο Άντερς Λάρσσον, που αργότερα θα κέρδιζε το Μετάλλιο Φιλντς,[4] του το είχε πει σε εκείνη την απογευματινή συνάντηση. Τα τελευταία του λόγια ήταν: «Είσαι απίστευτα χαρισματικός, Σαμ. Αλλά αξίζει να έχεις υπόψη σου ότι το να είσαι καλός σε κάτι δεν είναι το ίδιο με το να το αγαπάς».

Ο Σαμ παρήγγειλε ντελίβερι από ένα ιταλικό εστιατόριο μαζί με τον Μαρξ – ο Μαρξ πήρε πάρα πάρα πολλά πιάτα, ώστε ο Σαμ να έχει να τρώει ό,τι θα περίσσευε όσο εκείνος θα έλειπε. Ο Μαρξ επανέλαβε την πρόσκληση να πάει για σκι μαζί του στο Τελιουράιντ στις χριστουγεννιάτικες διακοπές: «Πρέπει να έρθεις οπωσδήποτε, και μη σε ανησυχεί το σκι, έτσι κι αλλιώς οι περισσότεροι κωλοβαράνε στον ξενώνα». Του Σαμ σπάνια του έφταναν τα χρήματα για να γυρίσει στο σπίτι του στις διακοπές, κι έτσι προσκλήσεις γίνονταν από τον Μαρξ και απορρίπτονταν από τον Σαμ ανά τακτά χρονικά διαστήματα. Μετά το φαγητό ο Σαμ άρχισε να διαβάζει για το μάθημα του ηθικού συλλογισμού (το αντικείμενο ήταν η μελέτη της φιλοσοφίας του νεαρού Βιττγκενστάιν πριν αποφασίσει ότι έκανε λάθος στα πάντα) και ο Μαρξ να οργανώνει τα πράγματα που θα έπαιρνε μαζί του στο ταξίδι. Όταν ο Μαρξ τελείωσε, έγραψε μια χριστουγεννιάτικη κάρτα στον Σαμ και την άφησε στο γραφείο του, μαζί με μια δωροεπιταγή πενήντα δολαρίων για την μπιραρία. Και τότε είδε τη δισκέτα.

«Τι είναι το *Solution*;» ρώτησε. Σήκωσε την πράσινη δισκέτα και την έδειξε στον Σαμ.

«Είναι το παιχνίδι μιας φίλης μου» είπε ο Σαμ.

«Ποιας φίλης;» είπε ο Μαρξ. Συγκατοικούσαν τρία χρόνια και ο Μαρξ σπάνια τον είχε ακούσει να μιλάει για φίλες.

---

4. Fields Medal, ή Διεθνές Μετάλλιο για Εξαιρετικές Ανακαλύψεις στα Μαθηματικά: Βραβείο που απονέμεται ανά τέσσερα χρόνια σε μαθηματικούς νεαρής ηλικίας στα συνέδριο της Διεθνούς Μαθηματικής Ένωσης (International Mathematical Union).

«Μιας φίλης μου από την Καλιφόρνια».

«Θα το παίξεις;»

«Κάποια στιγμή. Μάλλον θα είναι φόλα. Απλά θα του ρίξω μια ματιά για να της κάνω το χατίρι». Ο Σαμ ένιωσε ότι πρόδιδε τη Σέιντι με αυτό που έλεγε, αλλά το παιχνίδι μάλλον θα ήταν φόλα.

«Τι φάση είναι;» ρώτησε ο Μαρξ.

«Δεν έχω ιδέα».

«Έχει γαμάτο τίτλο, παρ' όλα αυτά». Ο Μαρξ κάθισε στον υπολογιστή του Σαμ. «Έχω λίγη ώρα. Να το παίξουμε;»

«Και δεν το παίζουμε;» Αν και ο Σαμ σκόπευε να το παίξει μόνος του, εκείνος και ο Μαρξ έπαιζαν τακτικά μαζί. Προτιμούσαν τα videogames πολεμικών τεχνών: *Mortal Kombat*, *Tekken*, *Street Fighter*. Είχαν επίσης μια εκστρατεία στο *Dungeons & Dragons* που την ξανάπιαναν κάθε τόσο. Η εκστρατεία, στην οποία ο Σαμ ήταν αφέντης του μπουντρουμιού, κρατούσε πάνω από δυο χρόνια. Το να παίζεις *Dungeons & Dragons* σε μια ομάδα των δύο ατόμων είναι μια παράξενη, προσωπική εμπειρία, και έτσι κρατούσαν την εκστρατεία μυστική από όλους τους γνωστούς τους.

Ο Μαρξ έβαλε τη δισκέτα στον υπολογιστή και ο Σαμ την εγκατέστησε στον σκληρό του δίσκο.

Κάμποσες ώρες αργότερα ολοκλήρωναν το πρώτο πέρασμα του *Solution*.

«Τι στον διάβολο ήταν *αυτό*;» είπε ο Μαρξ. «Έχω αργήσει να πάω στην Άτζα. Θα με σκοτώσει». Η Άτζα ήταν η πιο πρόσφατη ερωμένη του – μια παίκτρια σκουός από την Τουρκία και περιστασιακό μοντέλο, με ύψος ένα ογδόντα, ένα μάλλον συνηθισμένο βιογραφικό για κάποιο από τα ερωτικά ενδιαφέροντα του Μαρξ. «Ειλικρινά, νόμιζα ότι θα παίζαμε πέντε λεπτά».

Φόρεσε το παλτό του – καμηλό, σαν της Σέιντι. «Η φίλη σου είναι εντελώς άρρωστη. Και πιθανόν διάνοια. Πώς τη γνώρισες πάλι;»